Savonlinnan kaupungin laaja hyvinvointikertomus 2022-2025

Savonlinna

Laaja hyvinvointikertomus

Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on yksi kunnan keskeisistä tehtävistä. Hyvinvoinnin edistäminen perustuu kuntalain (410/2015) ja terveydenhuoltolain (1326/2010) velvoitteisiin, joiden mukaan kunnan tulee seurata asukkaidensa hyvinvointia, arvioida siihen vaikuttavia tekijöitä sekä raportoida toteutetuista hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteistä.

Hyvinvointikertomus on kunnan strateginen ja lakisääteinen asiakirja, joka kokoaa yhteen tietoa kuntalaisten hyvinvoinnista, terveydestä, turvallisuudesta ja osallisuudesta. Hyvinvointikertomuksen tehtävänä on arvioida väestön hyvinvoinnin nykytilaa, seurata hyvinvoinnin edistämiseksi toteutettujen toimenpiteiden vaikuttavuutta sekä tuottaa tietopohjaa päätöksenteon ja toiminnan kehittämisen tueksi. Hyvinvointikertomus toimii samalla perustana hyvinvointisuunnitelman laadinnalle ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteiden asettamiselle.

Tässä laajassa hyvinvointikertomuksessa arvioidaan valtuustokaudella 2022-2025 hyväksytyn hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lähtökohdat Savonlinnassa

Hyvinvointi muodostuu useista yksilöön, yhteisöön ja elinympäristöön liittyvistä tekijöistä. Hyvinvointiin vaikuttavat muun muassa terveys, turvallisuus, koulutus, työllisyys, toimeentulo, osallisuus, sosiaaliset suhteet sekä mahdollisuudet osallistua yhteiskunnan toimintaan.

Savonlinnan kaupungin hyvinvointityö perustuu toimintamalliin, jossa hyvinvoinnin edistäminen kuuluu kaikille toimialoille. Savonlinnan kaupungin hyvinvointityöhön kuuluvat mm. varhaiskasvatus, koulutus, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut, työllisyyspalvelut, vaikuttavuus ja viestintäpalvelut sekä yhteistyö järjestöjen ja muiden sidosryhmien kanssa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteena on vahvistaa kuntalaisten mahdollisuuksia hyvään elämään.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lähtökohdat Savonlinnassa

Kaupunginvaltuusto on 11.10.2021 §113 asettanut hyvinvointisuunnitelman painopistealueet, jotka ovat:

- **lapsiperheiden sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen**
- **aikuisväestön hyvinvoinnin edistäminen**
- **ikääntyvän väestön toimintakyvyn ylläpito sekä aktiivinen ja turvallinen elinympäristö**

Hyvinvointityön organisointi ja yhteistyö

Savonlinnassa hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen perustuu poikkihallinnolliseen yhteistyöhön. Hyvinvointityötä toteutetaan kaupungin eri toimialojen, Etelä-Savon hyvinvointialueen, järjestöjen, oppilaitosten, yritysten sekä muiden sidosryhmien kanssa.

Hyvinvointityön tehtävänä on varmistaa, että kuntalaisten hyvinvointia tarkastellaan kokonaisuutena ja että hyvinvoinnin edistäminen huomioidaan päätöksenteossa. Yhteistyön avulla pyritään vahvistamaan asukkaiden osallisuutta, yhteisöllisyyttä sekä mahdollisuuksia vaikuttaa omaa elinympäristöään koskeviin asioihin.

Hyvinvointityön seuranta perustuu sekä määrälliseen että laadulliseen tietoon. Tietoa kerätään kansallisista tilastoista, hyvinvointi-indikaattoreista, palveluiden käyttötilastoista, kyselyistä sekä eri toimijoiden tuottamista arvioinneista.

Hyvinvoinnin nykytila

Väestö ja väestörakenne

Savonlinnan väestörakenteelle on ominaista ikääntyvän väestön määrän kasvu sekä työikäisen väestön suhteellisen osuuden pienentyminen. Väestön ikärakenteen muutos vaikuttaa palveluiden tarpeeseen ja korostaa erityisesti ennaltaehkäisevien palveluiden sekä toimintakykyä ylläpitävien toimenpiteiden merkitystä.

Väestörakenteen muutoksilla on vaikutuksia myös kaupungin elinvoimaan, työvoiman saatavuuteen ja palveluiden järjestämiseen. Hyvinvointityössä on tärkeää huomioida sekä ikääntyvän väestön tarpeet että lasten, nuorten ja työikäisten hyvinvoinnin edistäminen.

	2022	2023	2024	2025
Savonlinna				
Väkiluku	32 085	31 843	31 460	31 008
Väkiluvun muutos edellisestä vuodesta, %	-1,4	-0,8	-1,2	-1,4
Alle 15-vuotiaita, %	10,9	10,6	10,3	9,9
15-64-vuotiaita, %	54,8	54,6	54,4	53,9
Yli 64-vuotiaita, %	34,3	34,8	35,4	36,2

Lähde: Tilastokeskus

Hyvinvoinnin nykytila

Kuntalaisten hyvinvointi ja terveys

Kuntalaisten hyvinvointiin vaikuttavat monet tekijät, kuten terveydentila, elintavat, koulutus, toimeentulo ja sosiaaliset suhteet. Hyvinvoinnin edistämisessä korostuvat terveyttä tukevat elämäntavat, osallisuuden kokemukset sekä mahdollisuudet osallistua harrastus-, kulttuuri- ja liikuntatoimintaan.

Erityistä huomiota kiinnitetään lasten ja nuorten hyvinvointiin, työikäisten työ- ja toimintakykyyn sekä ikääntyneiden mahdollisuuksiin elää aktiivista ja turvallista arkea. Lisäksi hyvinvointityössä seurataan mielenterveyteen, yksinäisyyteen, syrjäytymiseen ja toimeentuloon liittyviä ilmiöitä.

Hyvinvointisuunnitelman toteutumisen arviointi

Savonlinna

Hyvinvointikertomuksessa arvioidaan valtuustokaudella 2022-2025 hyväksytyn hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista. Arvioinnin tarkoituksena on selvittää, miten asetetut tavoitteet ovat edenneet ja millaisia vaikutuksia toimenpiteillä on ollut kuntalaisten hyvinvointiin.

Arviointi perustuu toimialojen tuottamiin seurantaraportteihin, hyvinvointi-indikaattoreihin, kyselytuloksiin sekä yhteistyökumppaneiden tuottamaan tietoon. Tarkastelun kohteina ovat erityisesti:

- lapsiperheiden sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen
- aikuisväestön hyvinvoinnin edistäminen
- ikääntyvän väestön toimintakyvyn ylläpitäminen
- osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen
- turvallisen elinympäristön kehittäminen.

Hyvinvointisuunnitelman toteutumisen arviointi tarjoaa tietoa siitä, missä tavoitteissa on onnistuttu ja millä osa-alueilla tarvitaan edelleen kehittämistoimenpiteitä.

Vaikuttavuuden arviointi

Hyvinvointityön vaikuttavuutta arvioidaan tarkastelemalla hyvinvoinnin kehitystä kuvaavia indikaattoreita sekä toimenpiteiden toteutumista. Vaikuttavuuden arviointi perustuu ajatukseen, että hyvinvointia voidaan edistää pitkäjänteisellä, ennaltaehkäisevällä ja yhteistyöhön perustuvalla toiminnalla.

Arvioinnissa tarkastellaan muun muassa:

- väestön hyvinvoinnin ja terveyden kehitystä
- osallisuuden kokemuksia
- työllisyyden kehitystä
- lasten ja nuorten hyvinvointia
- palveluiden saavutettavuutta ja käyttöä
- ikääntyneiden toimintakykyä
- turvallisuuden kokemusta.

Vaikuttavuuden arvioinnin avulla tunnistetaan hyvinvointityön vahvuudet, kehittämiskohteet sekä tulevaisuuden painopisteet.

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi on yksi Savonlinnan hyvinvointityön keskeisistä painopistealueista. Lapsuudessa ja nuoruudessa luodaan pohja yksilön terveydelle, toimintakyvylle, oppimiselle, osallisuudelle ja tulevaisuuden hyvinvoinnille. Tämän vuoksi hyvinvointityössä korostuvat ennaltaehkäisevät palvelut, varhainen tuki sekä monialainen yhteistyö.

Hyvinvointisuunnitelmakaudella 2022-2025 lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia on pyritty vahvistamaan kehittämällä kohtaamispaikkatoimintaa, lisäämällä osallisuutta sekä vahvistamalla eri toimijoiden välistä yhteistyötä. Tavoitteena on ollut tarjota lapsille, nuorille ja perheille matalan kynnyksen tukea sekä mahdollisuuksia yhteisölliseen toimintaan.
Nuorten hyvinvoinnin näkökulmasta keskeisiä teemoja ovat osallisuuden kokemukset, turvalliset kasvuympäristöt, koulutusmahdollisuudet sekä syrjäytymisen ehkäisy. Erityistä huomiota on kiinnitetty nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiin sekä ehkäisevän päihdetyön vahvistamiseen.

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi

Perheiden hyvinvoinnin tukemisessa korostuu palveluiden saavutettavuus, varhainen puuttuminen sekä perheiden arjen voimavarojen vahvistaminen. Hyvinvointityön tavoitteena on edistää lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia siten, että jokaisella on mahdollisuus turvalliseen kasvuympäristöön, osallisuuteen ja hyvään arkeen.

Kokonaisuutena arvioiden lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistäminen edellyttää edelleen tiivistä yhteistyötä kaupungin, hyvinvointialueen, järjestöjen, oppilaitosten sekä perheiden välillä. Hyvinvoinnin kehitystä tulee seurata aktiivisesti ja toimenpiteitä kohdentaa tunnistettuihin tarpeisiin.

Nuorisotyön havainnot nuorten hyvinvoinnin, osallisuuden tai yksinäisyyden kehityksestä vuosilta 2022–2025.

+ Vaikuttamisen, osallisuuden, ja yhteisöllisyyden vahvistamiseen tullut huomattavaa edistystä. Nuorille pystytään tarjoamaan enemmän osallistavia mahdollisuuksia. Nuorilla on ollut enemmän kiinnostusta osallistua kaupungin järjestämään toimintaan.
+ Walkers-konsepti kokonaisuudessaan on vakiintunut osa toimintaa jo vuodesta 2020 ja se on tuonut myös uusia nuoria. Nuoret ovat Walkersin myötä rohkaistuneet olemaan enemmän toiminnassa mukana sekä matalan kynnyksen kohtaaminen on tuottanut tulosta.
+ Moniammatillinen yhteistyö on kehittynyt ja lisääntynyt.

-Päihteiden käytön lisääntyminen on selvästi noussut enemmän näkyville, kuten myös vaarallinen tieliikennekäytös.

Nosto: Walkers Wauton asiakasmäärät

2022 - Wautossa käyntikertoja 1376

2023 - Wautossa käyntikertoja 2283

2024 - Wautossa käyntikertoja 2001

2025 - Wautossa käyntikertoja 3099

Työikäisen väestön hyvinvointi

Työikäisen väestön hyvinvointi on merkittävä osa kunnan elinvoimaa ja kestävää kehitystä. Hyvä työ- ja toimintakyky mahdollistaa osallistumisen työelämään, yhteiskunnalliseen toimintaan sekä oman hyvinvoinnin ylläpitämiseen.

Työikäisen väestön hyvinvointiin vaikuttavat erityisesti työllisyys, koulutus, toimeentulo, terveys, osallisuus sekä mahdollisuudet terveellisiin elämäntapoihin. Työllisyys on yksi merkittävimmistä hyvinvointia tukevista tekijöistä, sillä se lisää taloudellista turvallisuutta, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Hyvinvointisuunnitelmakauden aikana on pyritty vahvistamaan työllisyyttä edistäviä palveluita, kehittämään yritysyhteistyötä sekä tukemaan osaamisen kehittämistä ja jatkuvaa oppimista. Samalla on pyritty ehkäisemään pitkäaikaistyöttömyyttä sekä tukemaan heikossa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden työllistymistä.

Työikäisen väestön hyvinvointi

Työikäisen väestön hyvinvoinnissa keskeisiä kehittämiskohteita ovat mielenterveys, työssä jaksaminen sekä terveelliset elintavat. Liikunnan, kulttuurin ja vapaa-ajan palveluiden saavutettavuudella on tärkeä merkitys sekä fyysisen että psyykkisen hyvinvoinnin tukemisessa.

Arvioinnin perusteella työikäisen väestön hyvinvoinnin edistämisessä tulee jatkossakin painottaa työllisyyden tukemista, osallisuuden vahvistamista sekä ennaltaehkäiseviä hyvinvointipalveluita. Hyvinvointia edistävät ratkaisut tukevat samalla kaupungin elinvoimaisuutta ja kestävää kehitystä.

Nosto: kaupungin liikuntapalveluiden ja kuntosalien käyttömäärät

2022 - kävijöitä 64 986

2023 - kävijöitä 83 804

2024 - kävijöitä 83 846

2025 - kävijöitä 85 405

Liikuntatilojen kävijämäärien kasvu viittaa liikuntapalveluiden kysynnän vahvistumiseen ja kuntalaisten aktiiviseen osallistumiseen liikuntatoimintaan.

Ikääntyneiden hyvinvointi ja toimintakyky

Ikääntyneiden hyvinvoinnin edistäminen on Savonlinnassa erityisen tärkeää väestön ikärakenteen vuoksi. Ikääntyneiden määrän kasvu lisää tarvetta kehittää toimintakykyä ylläpitäviä palveluita ja tukea turvallista sekä aktiivista ikääntymistä.
Hyvinvointityössä korostuu ennaltaehkäisevä näkökulma, jonka tavoitteena on tukea ikääntyneiden mahdollisuuksia asua kotona mahdollisimman pitkään ja säilyttää hyvä toimintakyky. Liikunta, kulttuuritoiminta, sosiaaliset suhteet sekä osallistuminen yhteisön toimintaan ovat keskeisiä hyvinvointia tukevia tekijöitä.

Turvallinen ja esteetön elinympäristö mahdollistaa aktiivisen osallistumisen sekä vähentää toimintakyvyn heikkenemiseen liittyviä riskejä. Samalla palveluiden saavutettavuus, neuvonta ja ohjaus tukevat ikääntyneiden hyvinvointia ja itsenäistä arkea.

Ikääntyneiden hyvinvointi ja toimintakyky

Ikääntyneiden hyvinvoinnin kannalta keskeisiä haasteita voivat olla yksinäisyys, toimintakyvyn heikkeneminen sekä palvelutarpeiden lisääntyminen. Näihin haasteisiin vastaaminen edellyttää kaupungin, hyvinvointialueen, järjestöjen, seurakuntien ja vapaaehtoistoimijoiden yhteistyötä.

Kokonaisarvioinnin perusteella ikääntyneiden hyvinvoinnin edistäminen tulee säilyttää kaupungin hyvinvointityön keskeisenä painopisteenä myös tulevaisuudessa. Erityistä huomiota on syytä kiinnittää toimintakyvyn ylläpitämiseen, osallisuuden vahvistamiseen sekä ikäystävällisen toimintaympäristön kehittämiseen.

Nosto: ikäihmisten hyvinvointi ja osallisuus

Ikääntyneiden hyvinvoinnin edistämiseksi Savonlinnan kaupunki on toteuttanut toimintakykyä, osallisuutta ja turvallista arkea tukevia toimenpiteitä. Toimenpiteisiin ovat kuuluneet muun muassa ikäihmisille suunnatut liikunta- ja hyvinvointipalvelut, vanhusneuvoston toiminnan tukeminen sekä esteettömän ja turvallisen elinympäristön edistäminen. Vuonna 2025 Savonlinnan kaupunki haki liikuntaneuvonnan palvelupolun kehittämishanketta, jonka pääpainona on ikäihmiset sekä työikäiset.

Lisäksi ikääntyneiden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä on vahvistettu yhteistyössä järjestöjen ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa.

Johtopäätökset ja kehittämissuositukset

Savonlinna

Hyvinvointikertomuksen perusteella hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistäminen on ollut Savonlinnassa pitkäjänteistä ja monialaiseen yhteistyöhön perustuvaa toimintaa. Hyvinvointityön merkitys korostuu toimintaympäristön muutoksissa, joissa väestön ikääntyminen, palvelurakenteen muutokset sekä taloudelliset haasteet vaikuttavat kuntalaisten hyvinvointiin. Vuosien 2022-2025 aikana on tapahtunut suuria muutoksia hyvinvointityön saralla, kun hyvinvointialueet aloittivat varsinaisen toimintansa ja ottivat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuun vastuulleen vuoden 2023 alussa.

Arvioinnin perusteella hyvinvointityön keskeiset painopisteet ovat edelleen tarkoituksenmukaisia ja ajankohtaisia. Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin tukeminen, työikäisen väestön osallisuuden ja toimintakyvyn vahvistaminen sekä ikääntyneiden hyvinvoinnin edistäminen muodostavat jatkossakin perustan hyvinvoinnin kehittämiselle. Seuraavaa nelivuotista hyvinvointisuunnitelmaa varten kannattaa kuitenkin tarkastella painopisteitä laajemmasta näkökulmasta, ei pelkästään ikäryhmittäin.

Kehittämissuositukset:

Tiedolla johtamisen vahvistaminen

Hyvinvointitiedon systemaattista keräämistä, analysointia ja hyödyntämistä päätöksenteossa tulee edelleen kehittää. Ajantasainen tieto vaatii resursseja, mutta myös mahdollistaa resurssien tehokkaan kohdentamisen ja hyvinvointierojen tunnistamisen.

Ennaltaehkäisevän työn vahvistaminen

Palveluiden painopistettä tulee edelleen suunnata ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin. Varhaisella tuella voidaan ehkäistä ongelmien kasautumista sekä vähentää korjaavien palveluiden tarvetta. Ehkäisevän työn merkitys kasvaa entisestään tulevaisuudessa.

Osallisuuden lisääminen

Asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia on tärkeää vahvistaa edelleen. Osallisuus lisää yhteisöllisyyttä, luottamusta sekä kokemusta omista vaikutusmahdollisuuksista.

Kehittämissuositukset:

Hyvinvointia edistävien palveluiden saavutettavuus

Liikunta-, kulttuuri-, nuoriso- ja vapaa-ajan palveluiden saavutettavuudesta tulee huolehtia koko kaupungin alueella. Palveluiden saavutettavuus tukee yhdenvertaisuutta ja hyvinvointia kaikissa ikäryhmissä.

Ikäystävällisen kaupungin kehittäminen

Väestön ikääntyminen edellyttää pitkäjänteistä varautumista palvelutarpeiden muutoksiin. Ikääntyneiden toimintakykyä, osallisuutta ja turvallisuutta tukevia ratkaisuja tulee kehittää osana kaikkea kaupungin suunnittelua.

Yhteenveto

Hyvinvointikertomuksen perusteella voidaan todeta, että hyvinvoinnin edistämisen painopisteet ovat edelleen ajankohtaisia. Tiedolla johtamisen merkitys kasvaa entisestään, jotta hyvinvointia edistävät toimenpiteet voidaan kohdentaa tehokkaasti niihin väestöryhmiin ja ilmiöihin, joissa tarve on suurin. Hyvinvointityön resurssit on tärkeää ottaa huomioon kaupungin toimintaa suunnittellessa.

Kertomuksen keskeisenä johtopäätöksenä voidaan todeta, että hyvinvointityö on vaikuttavinta silloin, kun se perustuu ennakoivaan toimintaan, monialaiseen yhteistyöhön ja kuntalaisten osallisuuden vahvistamiseen. Hyvinvoinnin edistämistä tulee tarkastella pitkäjänteisenä investointina, joka tukee sekä yksilöiden hyvinvointia että koko kaupungin elinvoimaisuutta.

Tulevina vuosina hyvinvointityössä on tärkeää jatkaa ennaltaehkäisevien palveluiden vahvistamista, kehittää tiedolla johtamista, lisätä asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä huolehtia palveluiden saavutettavuudesta kaikissa ikäryhmissä.

Lisätietoja

Hyvinvointi- ja osallisuussuunnittelija
Pinja Rahikainen
pinja.rahikainen@savonlinna.fi

Savonlinna